

ДРАМАТИЧЕН ТЕАТЪР „САВА ОГНЯНОВ“ - РУСЕ

К 792/Д 87

1200000868318

РУСЕНСКИ ТЕАТРАЛЕН ЛЕТОПИС

2006

2006
17

К 732
Д37

792. 2

Но и не бъдете прекалено вяли - нека вътрешният глас ви води. Съгласувайте движение със слово и слово с движение, като много внимавате да не прекрачите отвъд границите на естественото. Защото всяко прекаляване е против същината на актьорската игра, чиято главна задача откръй време е била и си остава до днес - да държи, така да се каже, огледало пред природата: да показва на добродетелта нейния истински лик, на порока - неговия образ без украса, и на всяко време от историята - неговия верен отпечатък. А когато в това изкуство проявяваме прекомерна или, обратно, недостатъчна страст, можем да разсеем невежите, но само ще огорчим познавача, а пък неговият укор трябва да тежи за вас повече от възхищението на цял театър неучки. О, виждал съм актьори - и чувал да ги въздигат чак до... но да не кощунствате! - които нямаха говор и държание на християни, но дори на диваци и изобщо на хора, и така се кълчеха и ревяха, че сякаш не природата, а някой от нейните чираци ги беше майсторил, тъй безчовечно карикатурирала всичко човешко.

.....

О, отстранете ги докрай! И тези, които играят смешни-ците, не бива да прибавят от себе си, защото някои от тях имат навик сами да се кикотят, за да разсмеят неколцина тъпи зрители, и то точно когато публиката трябва да внимава в някоя важна сцена на пиесата. Това е последна прос-тащина и говори само за евтиното честолюбие на актьора, който го прави. Вървете да се пригответе!

Монолог на Хамлет от „Хамлет“ на У. Шекспир

ДРАМАТИЧЕН ТЕАТЪР „САВА ОГНЯНОВ“ - РУСЕ

РУСЕНСКИ ТЕАТРАЛЕН ЛЕТОПИС

В чест на 135-годишнината
от първото театрално представление в Русе,
95 години Градски театър
и 130 години от рождението на Сава Огнянов

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868318

Изданието се отпечатва с любезното съдействие на

НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ЗА ТЕАТЪР ПРИ МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА - СОФИЯ
ОБЩИНА РУСЕ - ОТДЕЛ „КУЛТУРА“

Русе, 2006

448 439

САВА ОГНЯНОВ

е роден на 24 май 1876 г. в гр. Констанца (старо име - Кюстенджа), Румъния, в семейството на котленеца Петър Огнянов и съпругата му - красивата карловка Мария (Мина) Горанова. До Освобождението семейството живее в румънския град. След това идва в България и се заселва първоначално в Силистра, а после в Русе.

За майката - Мина - съвременниците разказват, че в нея е бил влюбен Христо Ботев. На нея посвещава стихотворенията си „До моето първо либе“, „Пристанала“ и „На прощаване“.

Сава Огнянов завършва средното си образование в Мъжката гимназия „Княз Борис“ в Русе през 1896 г. Още като ученик проявява артистичните си дарби, участвайки в различни ученически театрални представления. Особено е забележителна изявата му в постановката „Венецианският търговец“ от У. Шекспир, където изиграва ролята на Шейлок. В нея неговите връстници откриват големия талант на бъдещия артист.

След гимназията отива да следва архитектура в Мюнхен, Германия. Но след третия семестър се записва в известната граматическа школа на Ото Кьоних. По-късно завършва с отличен успех и школата за граматическо изкуство на големия немски актьор Емануел Райхер. Първата му професионална изява, през 1901 г., е на сцената на Берлинския работнически театър.

На 17 март 1902 г. дебютира в столичната граматическа трупа „Сълза и смях“ (в салона на „Славянска беседа“) в ролята на Мортимър от „Мария Стюарт“ на Фр. Шилер. Оттогава до смъртта си Сава Огнянов неотменно е в състава на Народния театър в София. На тази сцена той изиграва редица роли, които го утвърждават като един от големите, забележителни артисти на българското театрално изкуство: Хамлет от едноименната трагедия на Шекспир, Кариолан от „Кариолан“ на Шекспир, Франц Моор от „Разбойници“ на Шилер, г-р Ранк от „Нора“ на Х. Ибсен, Марк Антоний от „Юлий Цезар“ на У. Шекспир, крал Клавдий от „Хамлет“ на У. Шекспир, Баронът от „На дъното“ на М. Горки, Рогожин от „Идиот“ на Ф. Достоевски, Тоз от „Тоз, който получава плесници“ на Л. Андреев, Динко от „Вампир“ на А. Страшимиров, Сава Попович от „Когато гръм удари“ на П. Яворов, Иван Асен от „Борислав“ на Ив. Вазов и др.

Той се проявява и като режисьор: създава постановки като „Буря“ от А. Островски, „Зидари“ от П. Тодоров, „Ивайло“ от Ив. Вазов, „Скъперникът“ от Ж. Б. Молиер, „Укротяване на опърничавата“ от У. Шекспир, „Чудото на св. Антоний“ от М. Метерлинг и др.

Сава Огнянов остави спомена за български артист, който разкри силата на аристократичния дух, чувството за достойнство и присъствието на една интелектуално-емоционална тръпка в психологията на многобройните си персонажи. Той насити изпълненията си с аромата на европейското актьорско изкуство - с неговите изтънченост, философска напрегнатост и хуманстично начало. Прецизен сценичен говор, красота на българското

Сава Огнянов в ролята на Рад Лулу от „Към пропаст“ на Ив. Вазов

слово, усет за мащабите и социалното звучене на един образ - тези черти на неговата игра обогатиха творческия му портрет.

През 1910 г. Сава Огнянов се оженва за оперната певица Жозефина Шмаха, дъщеря на чешкия театрален режисьор Йозеф Шмаха, работил в Народния театър в София. От този брак се ражда дъщерята на Сава Огнянов - Жозефина - която днес е на преклонна възраст.

В периода 1910-1912 г. има възможност да гледа много спектакли на театралните сцени в Прага, Берлин, Виена, Париж, Москва. Гастролирал с голям успех същите години и на сцената на Кралския чешки театър в Прага - в ролята на г-р Ранк от „Нора“ на Х. Ибсен. В Италия той се снима в централна роля във филма „Революционерът г-р Коло“, като за тази роля кинокритиката го поставя наравно с най-големите италиански артисти.

Извънредно богатата му обща култура по ред въпроси на литературата, философията, политиката и изкуството, тънкото познаване на благозвучието и нюансите на българския език са допълвали портрета му на ярка фигура в културния живот на България от началото до средата на миналия век. Бил е познат и като много популярен и изтъкнат изпълнител на художествено слово.

Сава Огнянов често е гостувал в редица спектакли на Русенския драматичен театър, особено през 20-те години. Тези негови гостувания са ставали обикновено в навечерието на великденските празници и са се превръщали в незабравими преживявания за русенци. Като легенда се разказват спомените за неговите гастрол

Сава Огнянов в ролята на Розожиш от „Идиот“ на Ф. Достоевски

ли в спектакли като „Циганката Занда“ на Гангофер и Брочинер, „Мадам Сан-Жен“ от В. Сарду, „Идиот“ от Ф. Достоевски, „Тоз, който получава плесници“ от Л. Андреев, „Коварство и любов“ от Шилер. Отсядал е в дома на своята сестра Анастасия Огнянова-Божнова на ул. „Духовно възраждане“. Там живеел и баща му с втората си съпруга.

Сава Огнянов умира на 22 март 1933 г. на 57-годишна възраст. На 21 март 1953 г., по повод 20 години от кончината му, с указ на Президиума на Народното събрание Драматичен театър - Русе е наименован на негово име. Удостояването става на тържествена театрална вечер, състояла се на 28 март същата година в града.

Русенският драматичен театър с гордост и уважение носи името на големия артист - като пример за творческа всеотдайност, високо професионално майсторство и любов към българското изкуство.

Сава Огнянов в ролята на Цезар от „Цезар и Клеопатра“ на Б. Шоу

Увемба е вситко:
Като в илюстри-
ми? и в илюстри-
Саво Огнянов
София, 1/20.

ДОХОДНОТО ЗДАНИЕ - ЯРЪК АРХИТЕКТУРЕН И ТЕАТРАЛЕН СИМВОЛ НА РУСЕ

Доходното здание извисява ръст точно в началото на XX век - през 1901 година. Неговото строителство е част от новия градоустройствен план на града: започват да се строят модерни къщи, банки, улици, площади. Те оформят облика на Русе, признат за европейски, защото строителството на

членовете Ил. Сираков, Ан. Данев, А. Вилдирев и А. Тодоров, Г. Губиделников, П. Паяков и Хр. Баларев. На 11 юни 1896 г. Общинският съвет взема решение да се изгради сграда, която "да бъде двуетажна, числото на магазините да бъде по-малко от 9, от които 3 с подница и складове за горния етаж. Освен това се проектира едно помещение за кафене (казино) около 200 кв. м. В горния етаж да се проектира един театрален салон - 300 кв. м и един салон за библиотека 200 кв. м". Обявява се анонимен конкурс, като в него е регламентирано, че могат да участват не само български, но и чуждестранни архитекти.

1902 г.

20-те години

36. Русе. Градския театър.

Roustchouk. Le T

различните сгради е повлияно от тогавашната европейска архитектура. В този ренесанс на строителството участват видни наши и чужди архитекти като Арнолдо Цоки, Нино Росети, Едуард Винтер, Иван Майер, Петко Момчилов, Грюнангер, Тодор Петров и др. Техните сгради създават архитектурна атмосфера на Русе, близка до тази на Виена, Букурещ, Будапеща. А това са елементи от стила барок, ренесанс, ампиър, които обединени носят определението "неокласицизъм". Доходното здание със своя ярък монументализъм се превръща в емблема на тази европейска архитектурна атмосфера на града.

Идеята за построяването му възниква от необходимостта да се подпомогнат финансово русенските училища в тяхното съществуване като материална база, заплати на учителите, пособия за учениците и др. Отдавна русенци имали нужда от сграда, от която да се черпят доходи, но и която да бъде обединителен културен център. През 1896 г. Общината съвместно с русенското училищно настоятелство решават да построят сграда, приходите от която да отиват за помощ на общинските училища. За тази цел създаден организационен комитет, в който влизат кметът Г. Михайлов,

На 20 февруари 1897 г. жури в състав: Александър Каназирски - окръжен управител, Георги Михайлов - кмет, окръжният инженер Г. Ганев, градският инженер Вл. Малчев, двама училищни настоятели, трима архитекти от Министерството на обществените сгради, пътища и съобщенията: арх. Хр. Ковачевски, арх. Вернац и арх. Димитриевиц - разгледало представените 15 проекта. Първа премия (1500 лв.) единодушно била присъдена на проекта с мото "Voilà une idee" ("Ето една идея") на архитект ПАУЛ-ПАУЛ БРАНК от Виена. Втора премия не била присъдена, а трета (600 лв.) била дадена на арх. Янаки Шамарджиев.

На 26 януари 1898 г. се провежда търг за отдаване строежа на предприемач. Спечелва го русенецът Гатю Цонев. Ръководството на строежа било възложено на самия архитект Р. П. Бранк, но той поставил непосилни финансови условия. Тогава с тази задача били натоварени - от страна на общината - арх. Георг Ланг и от страна на предприемача - арх. Франк Шолц. Зидарските работи били под ръководството на майстор Петър Анастасов.

Строителството не вървяло леко. Липсата на пари често водела до неговото временно спиране. На нея се дължали

и редица компромиси - отпаднали предвидените железни ложи в театралния салон, а представителното каменно стълбище било заменено с обикновено мозаично. Наложило се и 7-те основни декоративни статуи, проектирани в немски стил от Раул Паул-Бранк, да бъдат побългарени от арх. Теодор Петров и издигнати на височина.

Проектът на театралния салон бил изработен от учителя по рисуване Турничек и от Ромео Жиром - главен художник от Народния театър в Букурещ.

През есента на 1900 г. строителството на Доходното

Носещите външни стени са с дебелина 60 и 45 см, а вътрешните - 45 и 30 см. Главните стълбища са масивни, а второстепенните - дървени. Поговата конструкция е от пруски свод върху железни греди. Подът на стълбищните фойета е от мозайка, а на останалите помещения - от дъски. Покривът е с ламаринена обвивка. Отоплението се е извършвало с печки. Интериорът на отделните помещения е декориран с гипсови архитектурни форми и орнаменти.

Величествената главна фасада, със спокойния ритъм на аркадите, украсени с много пластични орнаменти и

здание като цялостна конструкция в общи линии е приключено. Помещенията се оформят като самостоятелни търговски обекти и се отдават под наем от Училищното настоятелство. Първото театрално представление се състояло в казиното на 25, 27 декември 1901 г. и на 8 януари 1902 г. - пиесата "Парижкят вехтошар" от Едмон Бризбар и Еужен Ню, под режисурата на Петър Кожухаров. Това е всъщност първата постановка на русенския театър в Доходното здание.

През есента на 1902 г. вече окончателно е завършен и вторият етаж с големия театрален салон, където започват редовните представления на театъра. През 1921 година се направило разширение на сцената, а след две години тя била надстроена с 2 метра над покрива. Поправки са ѝ правени и през 1933 - 1934 г.

Доходното здание е изградено от тухли и камък. Всички архитектурни форми, орнаменти и статуи са каменни. Особено характерни са 7-те фигури, извисили ръст на покрива. Те символизират изкуството, науката, земеделието, занаятите, търговията, отбраната и свободния полет на духа. Най-отгоре е символът на търговията - Меркурий.

архитектурни детайли, увенчани с атики, стели, вази, кули и куполи, и обогатена със скулптурната украса от 7 символични фигури, създава неповторимо чувство за европейски характер на центъра на града.

Историята на Доходното здание е всъщност историята на Русенския драматичен театър. Ето защо тази сграда е известна и под второто си име - Театъра. В дългогодишното си съществуване Русенският театър в Доходното здание е създавал незабравими спектакли, превърнали се в национална гордост за българския театър. На негова сцена са се изявявали значими театрални личности, бил е пример както за демократичен, така и за новаторски подход към процесите на изкуството.

Доходното здание се явява родното място и на други културни институции в града. На 27 ноември 1949 г. с операта "Травиата" от Джузепе Верди (режисьор - Драган Кърджиев, диригент - Константин Илиев, художник - Асен Попов) се слага началото на Операта в Русе. Това първо представление се изнася на театралната сцена на Доходното здание. То приютава операта до ноември 1955 година, когато става преместването в сегашната ѝ сграда.

Държавният куклен театър също започва историята си в него. Сформираната трупа на кукловодите през 1960 г., когато се основава професионално театърът, започва да изнася и спектакли на сцената на Доходното здание. Първата премиера е на 15 февруари 1960 г. с пиесата „Патилата на Скок-Подскок“ от Н. Кръстев. Това продължава до 1 юни 1965 г., когато става и преместването в сегашната сграда.

От 1928 до 1954 г. в Доходното здание се намира и русенската библиотека „Любен Каравелов“ - един продължителен период, в който тя се утвърждава като силна културна институция в града и страната.

Възрожденското читалище „Зора“ също намира подслон в сградата - то функционира активно в нея от 1955 г. до 1990 г.

Експозицията на русенската художествена галерия е разположена в Доходното здание от 1947 до 1979 г.

През 1975 г. ръководството на града взема решение за реконструкция и преустройство на Доходното здание, решавайки да запази представителната му фасада, а вътрешно да се направят модерни и функционални преобразувания. Първата копка на новия строеж е направена тържествено през август 1980 г. За съжаление реконструкцията и модернизацията на сградата продължи извънредно дълго. Пречки от най-различен характер - икономически, политически, социални - станаха причината дълги години Доходното здание да стои безмълвно, с изкорубени прозорци, грозно и самотно. Това предизвикваше болката на русенци.

На 1 юли 1999 г. тържествено е открита камерната зала на Доходното здание и част от сградата. През м. октомври 2001 година русенските театрални творци и служители се върнаха отново в своя дом. В Доходното здание се помещава администрацията, част от художествените ателиета, започнаха да функционират и двете сцени. На 30 ноември 2001 г. със спектакъла „Комедия от грешки“ от У. Шекспир (реж. Ал. Беровски) тържествено е открита камерната зала, която е с 200 места. На 23 януари 2002 г. е открита „малка сцена“, с 60 места, със спектакъла „Картината или палячовщина“ от Й. Йонеско (реж. Ив. Самоковлиев).

През 1973 г. в „Държавен вестник“ Доходното здание е обявено под № 1 от списъка на сградите от фонда на архитектурно-историческото наследство в Русе с национално значение. През 1995 г. сградата е обявена за национален художествен и исторически паметник на културата.

Участниците в представлението „Стоян Войвода“ от Д. Войников, около 1890 г.

ДРАМАТИЧЕН ТЕАТЪР "САВА ОГНЯНОВ" - РУСЕ

е един от най-авторитетните професионални състави в страната. Това признание е извоювано благодарение на една гостолюбна история и ярки съвременни изяви.

Първото представление в Русе се е състояло на 27 декември 1870 г. Тогава под ръководството на видния български възрожденец, русенец Тодор Хаджистанчев, е представена „Повестта на Ружица“, драматизация от самия него по едноименния роман на Кристоф Шмид. Представлението се изнася в салона на известния за времето си хотел „Ислях-хане“ от черковно-певческото дружество, чиито ръководител е бил Тодор Хаджистанчев. По-късно се играят и други популярни за времето си пиеси като „Многострадална Геновева“, „Малакова“ от П. Р. Славейков, „Криворазбраната цивилизация“ от Д. Войников и др.

Елисавета Морфова и Любен Попов в сцена от „Царска милост“ на К. Зигаров, пост. Г. Георгиев, 1955 г.

Сред участниците-артисти на тези прояви са били известни български революционери, живяли в Русе - Тома Кърджиев, Никола Обретенов, Георги Икономов. Участвали са и жени - Мариола Хаджистанчева (първата жена-актриса в доосвободженска България), Петрана Обретенова, сподвижничката на Левски и Ботев - талантливата актриса от емигрантския театър на Войников - Тодорка Бакърджиева-Дългата коса, та дори и баба Тонка Обретенова. В тези първи театрални спектакли в Русе силно се е проявил възрожденско-революционният патос на времето от Възраждането в България.

Сцена от „Сомов и другите“ от М. Горки, пост. А. Даниел, 1956 г.

В края на XIX век различни театрални дружества оформят динамичния театрален живот в града: Първо българско театрално дружество в Русчук (1879), Благотелно дружество „Искра“ (1880), Българско театрално-музикално дружество „Лира“ (1891), Русенски театрален кръжок „Виктор Хюго“ (1898). В това отношение важна роля изиграва и възрожденското читалище „Зора“.

От 1902 г. забележителната сграда, перла на русенската архитектура - Доходното здание - става основно място за изнасяне на представления. През 1907 година, след няколкогодишни спорове, русенските театрални дейци се обединяват и слагат началото на Градски театър в Русе, като артистичен ръководител става Александър Робертович, участвал в известната трупа на Матей Икономов „Съвремен театър“. Създаден е и театрален комитет от видни русенски граждани, а Общината започва да субсидира театралната дейност.

През сезон 1910/1911 година за първи директор е избрана голямата българска актриса Роза Полова, която допринася за бързото професионализиране на състава. По време на директорството на изтъкнатата актриса се поставят спектаклите „Дамата с камелиите“ от Ал. Дюма, „Вампир“ от А.

Спас Джонев и Светла Гъргова в сцена от „Ласът на Америка“ на Б. Лавренков, пост. Ст. Гьудуларов, 1950 г.

Страшимиров, „Катастрофа“ от М. Грация, „Епигемия“ от Им. М. Разсудов. Роза Попова играе централните женски образи в тези постановки, а останалите роли се изпълняват от артисти като Живко Оджаков, Васил Гендов, Сава Стоянов, Тодор Обрешков, Павлина Обрешкова, Парашкев Кожухаров и др. Това е и началото на бурен и динамичен професионален живот на русенската трупа.

На 9 април 1942 г., с указ на цар Борис III, театърът е обявен за държавен, като отпозгава се финансира от Министерството на културата. С такъв статут той е и до днес.

В Русенския театър са работили видни театрални личности. Със своето творчество те са спомагали за оформянето на яркия му облик. Негови авторитетни директори са били режисьори като Владимир Тенев (1914-1922), руснакът Борис Еспе (1922-1925), Матео Македонски (1931-1934), Тачо Танев (1937-1943). Периодите на ръководство на тези личности са особено важни за развитието на русенския театър: те са етапните, „златни“ моменти от неговата стара история - има стабилен репертоар, спектаклите са на високо профе-

Сцена от „Босилек за Драгичко“ на К. Илиев, пост. Сл. Шкаров, 1979 г.

ПАМЕТНИ ВЪРХОВЕ В ИЗКУСТВОТО

РУСЕ.

КОГАТО
РУСЕ
БЕШЕ
РУСЧУК

САВА ОГНЯНОВ

БИО-БИБЛИОГРАФИЯ

PYCE, 2003

456

ПЕНЧО ПЕНЕВ

История
на българския
драматически
театър

НАУКА И ИСКУССТВО

Любен Гройс
ВЕЧНО ЖИВИЯТ
ТЕАТЪР
м 1

110 ГОДИНИ
ОТ РОЖДЕНИЕТО
НА САВА ОГНЯНОВ

75 ГОДИНИ
ГРАДСКИ ТЕАТЪР · РУСЕ

цлен Васев

РУСЕНСКИ
ОБЕЛИСК

Василев
Васев

**ЕЛЕНА
СТЕФАНОВА**

и узкым

Теогоси Понд

Евангелие на Мефистофел от Тео

57

СПАС ДЖОНЕ

Николай Бурдянов

TREATMENT

12
БЪЛГАРИЯ
НАСЛЕДСТВО
ДРЕВНО
ОБЩЕСТВО
ВОЙНИ

МАЛКА ТИ

СЕВАЛЮСТОВА

ТЕАТЪР,
ТЕАТЪР,
ТЕАТЪР...

НИКОЛА БОЗДУГАНОВ

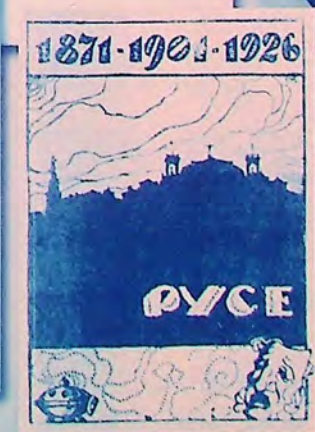
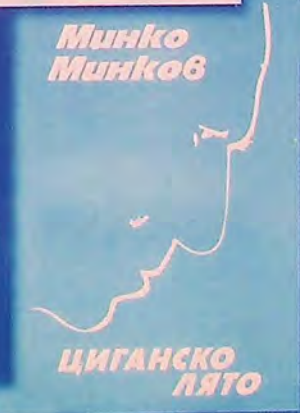
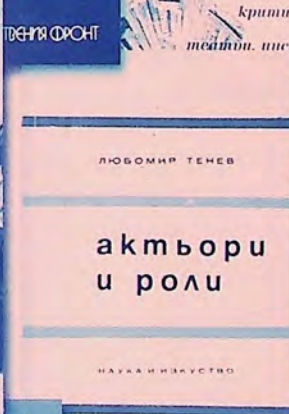
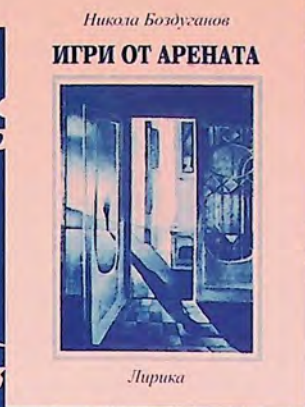
Смисленост

БРАТИТЕ НА СЕЗАМ

САВА
ОГНЯНОВ

• • • • •

сионално ниво, в състава са включени ярки и талантиливи артисти. Публиката проявява интерес към постановките и затова театърът се превръща в гражданска трибуна за отразяване на съществени събития от действителността. Директорството на големи актьори на българския театър като Стефан Киров (1926-1928), Георги Стаматов (1929-1930), Никола Икономов (1930-1931), Александър Бечев (1957-1964), Васил Попилиев (1970-1982), на режисьори като Петър К. Стойчев (1925-1926, 1935-1936), Елена Цикова (1986-1990), на теоретици като литератора Илия Киселов (1950-1957), театроведа Атанас Бояджиев (1982-1987) също се оказват много плодотворни за развитието на театъра.

На русенска сцена са гастролирали артисти от ранга на Сава Огнянов, Иван Димов, Кръстьо Сарафов, Васил Курков, Златина Недева, Елена Хранова и др. Тяхното изкуство е било голям празник за града, разказвано от очевидци след това като легенда.

През различни периоди от историята на Русенския театър на неговата сцена са творили ярки и забележителни личности на българския театър - актьори, режисьори, художници. Такива личности са били артисти като Владимир и Невена Теневи, Иван Куманов, Христо Коджабашев, Димитър Керанов, Теодорина Стойчева, Георги Донев, Мара Тотева, Любомир Бобчевски, Стефан Караламбов, Георги Георгиев, Емилия Попова, Щилян Попов, Любен Попов, Елисавета Морфова, Цветана Николова, Елена Стефанова, Константин Димчев, Васил Попилиев, Климент Михайлов.

В Русе започват творческия си път изтъкнати съвременни артисти като Татяна Лолова, Николай Бинев, Невена

Елена Стефанова и Венцислав Петков
в сцена от „Животът - това са две жени“ от Ст. Цанев,
пост. Ст. Камбарев, 1985 г.

Коканова, Иван Кондов, Спас Джонев, Катя Зехирева, Вълчо Камарашев, Рашко Млаженов.

В ново време летописът от значими творчески личности се обогатява от присъствието на режисьори като Леон Даниел, Васил Луканов, Теодоси Попов, Любомир Шарланджиев, Слави Шкаров, Красимир Спасов, Маргарита Млаженова, Димитър Гочев, Стоян Камбарев, Любомир Дековски, Елена Цикова, Петър Александров, сценографите Георги Каракашев, Цанко Войнов, Виолета Раглова, Нейко Нейков, Екатерина Енева, Димитър Гилев, драматурзите-театроведе - Ана Иванова, Василен Васев, Крум Гергицов, хореографа Стоян Георгиев. Артистичният блясък се продължава от играта на плеяда артисти, сред които се открояват Виктор Данченко, Цако Дачев, Янко Чернев, Андрей Медникаров, Симеон Ганев, Царева Беева, Ева Ганева, Марина Прашанова, Румяна Ташева, Коста Димов, Трайко Начев, Стефка Стефанова и др.

Този летопис в годините се продължи от изкуството на артисти като Минко Минков, Георги Стефанов, Миланка Петрова, Божидар Манев, Петя Халачева, Живка Пенева, Иван Самоковлиев, Николай Ангелов, Никола Чиприянов и по-младите - Галина Миланова, Венцислав Петков, Косьо Станев, Огнян Жеков, Ружа Любомирова, Владимир Данченко, Любомир Кънев, Татяна Цветкова, Мариан Садов, Светлозар Никол, Мариана Крумова, Надя Банчева, Дина Шошева, Орлин Дяков, Христо Памуков.

Днес този списък се обогатява от най-младата група творци, сред които са режисьорът Александър Беровски, артистите Яна Стефанова-Хернани, Ралица Константинова, Силвия Терзиева, Венцислав Славоу, сценографката Елица Георгиева, композиторът Пламен Мирчев-Мирона и най-ново-

Константин Димчев в ролята на Салиери
от „Амадеус“ на П. Шафър, пост. Сл. Шкаров, 1985 г.

то актьорско попълнение - Кадри Хабил, Здравко Стайков, Николай Димитров-Коки, Крум Берков, Петя Венелинова, Силвия Михайлова, Тана Пашанкова, Евгения Явашева.

На сцената на Русенския театър са представяни спектакли, които са оставили трайна диря в националното ни изкуство: **от началото на века до края на 40-те години** - "Майстори" от Р. Стоянов, "Големанов" от Ст. Л. Костов, "Албена" от Й. Йовков, "Братя Карамазови" от Ф. М. Достоевски, "Парижката Света Богородица" от В. Юго, "Доходно място" от А. Островски, "Коварство и любов" от Фр. Шилер; **от 50-те до края на 80-те години** - "Еснафи" и "Сомов и

Сцена от „Районна болница“
от Хр. Бойчев, пост. Д. Стоянов, 1992 г.

Даниела Горанова и Иван Самоковлев
в сцена от „Напразните усилия на любовта“
от У. Шекспир, пост. Елена Цикова, 1988 г.

другите" от М. Горки, "Смъртта на търговския пътник" от А. Милър, "Всяка есенна вечер" от Ив. Пейчев, "Януари" от Й. Радичков, "Босилек за Драгинко" от К. Илиев, "С любовта шега не бива" от А. дьо Мюсе; трилогията "На дъното", "Варвари" и "Последните" от М. Горки, "Малкият Махагони" от Б. Брехт, "Чудо" от Ив. Рагоев, "Напразните усилия на любовта" от У. Шекспир, "Музика от Шатровец" от К. Илиев; **от началото на 90-те до сега** - "Гераците" по Ел. Пелин, "Комедия за сериозни" по О. Уайлд, "Д-р" от Бр. Нушич, "Винета - потъналият град" от Ю. Зойфер, "Железният светилник" от Д. Талев, "Бившата мис на малкия град" от М. Макдона, "Плешивата певица" от Й. Йонеско, "Живот и здраве или Кръщение" от К. Донеф, "Лазарица" от Й. Радичков, "Женитба" от Н. В. Гогол, "Боряна" от Й. Йовков, "Хора с куфари" от Х. Левин и др.

Знаменателно и уникално явление в историята на Русенския театър е осъществяването на неговата сцена в продължение на 11 години - от 1992 до 2003 - на трилогия от пиесите на Елиас Канети - "Сватба" (1992), "Комедия на суетата" (1994), "Преговорените" (2003).

Участието на трупата на български и международни театрални форуми е завършвало с награждаване на нейни

спектакли или индивидуални отличия за творците ѝ. По време на националните прегледи на българската драма и театър, провеждани от 1950 до 1989 година, постановките на Русенския театър традиционно са получавали най-високи награди в различните творчески направления. Много негови творци са удостоявани с високи правителствени, държавни и творчески отличия.

Колективът винаги е имал усета да избере значимата творба от нашата или чужда драматургия и да я представи в оригинална интерпретация, съзвучна с най-съвременните търсения на българското и европейското театрално изкуство. Много български пиеси за първи път са получавали реализация на русенска сцена. Русенският театър се отличава с демократичните си разбирания за същността на изкуството, но много са художествените факти, които го оформят и като формация, проявяваща вкус към експеримента и авангардизма. Тези две линии намират хармоничното си съчетание в историческото му развитие и съвременни изяви.

Театърът се грижи за приобщаването и на най-младите зрители, като всеки сезон се подготвя спектакъл за тях. От 1996 г. под негова егида се провежда ежегодно Ученически театрален фестивал "Климент Михайлов", в който се изияват театрални състави от русенските училища. От 2006 г.

Сцена от „Опит за летене“ на Й. Радичков
пост. Ал. Беровски, 2002 г.

Татяна Лолова, Галина Миланова и Венцислав Петков
в сцена от „Бившата мис на малкия град“
на М. Макдона, пост. проф. Гр. Островски, 2001 г.

той прерасна в Национален ученически театрален фестивал.

Русенският театър е гостувал с успех в страни като Русия, Полша, Латвия, Румъния, Австрия, Унгария, Сърбия, Словакия, Турция. В тях той достойно е защитава престижа на българското театрално изкуство.

Много ползотворни се оказаха дългогодишните творчески връзки с професионални театри като Руския драматичен театър в гр. Рига (Латвия), театрите от Галац, Гюргево и театър "Нотара" - Букурещ (Румъния), Държавния театър от Истанбул (Турция), театъра от гр. Торун (Полша).

През последните години дейността на трупата се обогатява и с разнообразен международен обмен - чуждестранни трупи гостуват в Русе, и обратно, Русенският театър често гостува в съседни държави или на международни форуми. Ярък пример в това отношение е опитът на театъра да провежда международни фестивали с участие на трупи от градове по поречието на р. Дунав и Балканския регион. Особено успешен е

Светлозар Ников и Силвия Терзиева
в сцена от „Жорж Данден или Измаменият съпруг“
на Ж. Молиер, пост. проф. Гр. Островски, 2004 г.

проведеният за втори път през 2004 година Международен фестивал "Театрален пристан на голямата река". Той вече се утвърждава като авторитетен форум сред театралните фестивали в България.

В своята история и съвременно битие Драматичен театър "Сава Огнянов" е бил винаги състав с високопрофесионално, граждански отговорно и естетически-философско отношение към изкуството. И днес той продължава да бъде авторитетен колектив със силно творческо присъствие в съвременното развитие на българския театър. Тази приемственост ще продължи и в настоящия XXI век.

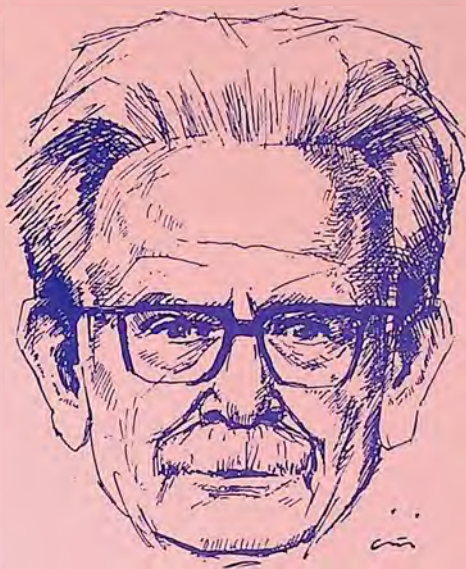

Васил Попцилев и Минко Минков
в сцена от „Гераците“ по Ел. Пелин
пост. А. Деновски, 1994 г.

Сцена от „Живот и здраве или Кръщение“
на К. Донеф, пост. К. Донеф, 2002 г.

ЕЛИАС КАНЕТИ - ЕВРОПЕЙСКИ ТЕАТРАЛЕН ЗНАК В РУСЕ

В продължение на 11 години, от 1992 до 2003 г., Драматичен театър "Сава Огнянов"- Русе създаде на своята сцена трите единствени пиеси на световноизвестния писател Елиас Канети, Нобелов лауреат за литература (1981 г.), роден в Русе през 1905 г. Това е едно изключително оригинално творческо дело на театралните творци от родния град на Канети. То е проява, доказваща почитта и уважението им към големия прозаик, драматург, философ, от една страна, а от друга, стремежът им да се приобщат още по-категорично към европейските ценности на театралното изкуство.

Премиерата на първия спектакъл "Сватба" се състоя на 22 април 1992, на втория - "Комедия на суетата" - на 28 декември 1994, а на третия - "Преговорените" - на 3 февруари 2003 г. Режисьор на първите две постановки е Любомир Дековски, а на третата - Елена Панайотова.

Трилогията от пиесите на Елиас Канети се явява важен момент в съвременната история на Русенския драматичен театър. Чрез тях театралните творци от Русе се впуснаха в анализ на сложните проблеми на заобикалящия ги живот, извеждайки послания с общочовешка универсална философска значимост. На сцената се анализираха такива категории като власт, смърт, религия, богатство, свобода, добродетел, порок. Как се развиват те, кой ги подхранва, как се

видоизменят - въпроси от нравствен и философски характер, които Елиас Канети зададе с безпощадна сила от сцената на русенския театър.

И на трите спектакъла бе дадена висока оценка от съвременната българска театрална критика. Те участваха във форуми, посветени на Канети (1992, 1994 - международни литературоведски конференции в Русе, посветени на творчеството на Канети).

Незабравим спомен за русенските театри ще остане полученото писмо на 14 май 1992 г., по повод премиерата на "Сватба", лично от Елиас Канети.

В реализацията на оригиналния проект - създаването на трите пиеси на Елиас Канети - се включи като финансова подкрепа "КултурКонтакт" - Виена (Австрия), чрез нейния представител в България - проф. Емилия Стайчева от СУ "Св. Климент Охридски". За осъществяването на проекта ценен принос има и българската изследователка на творчеството на Канети - доц. д-р Пенка Ангелова.

Спектакълът "Преговорените" участва в програмата на тържествата по случай 100-годишнината на Елиас Канети, организирани през м. ноември 2005 г. от Софийския университет "Св. Климент Охридски".

Мариана Крумова и Никола Чиприлянов
в сцена от "Комедия на суетата"
на Ел. Канети, пост. Л. Дековски, 1994 г.

Ружа Любомирова и Дина Шошева
в сцена от "Преговорените"
на Е. Канети, пост. Ел. Панайотова, 2003 г.

Сцена от „Сватба“ на Ел. Канети
пост. А. Дековски, 1992 г.

Писмо на писателя Елиас Канети
до Директора и колектива на Драматичен театър „Сава Огнянов“ - Русе
3 май 1992 г.

Елиас Канети
CH - 8032 - Цюрих
Швейцария

ДРАГИ г-н СТЕФАНОВ,

Вашето писмо ми достави извънредно голямо удоволствие и аз Ви
благодаря за него от дъното на моето сърце.
Вие знаете какво е Русе за моето детство. Тези първи шест години
от моя живот винаги са присъствували в моето съзнание. Те дадоха цвят и
облик на осемте следващи мои години.

Чувствувам се силно поласкан, че една от моите пиеси е включена
във Вашия репертоар по случай годишнината на Русе.
Получих Вашето писмо на 21 април, т. е. един ден преди премиерата
на „Сватба“ във Вашия театър. И така бях мислено с Вас и се надявам, че сте
имали успех.

Аз искрено съжалявам, че не мога да присъствувам на премиерата
като голяма в Русе. Здравето ми е нарушено, засега е твърде обезпокоително,
и лекарят не ми позволява да пътувам.

Моля, предайте на Вашите колеги благодарността, която изпитвам
за усилията, които са положили за поставянето на „Сватба“. Тя е трудна
пиеса и не винаги лесно разбираема за публиката. Но аз зная колко са
способни Вашите актьори и съм сигурен, че под Вашето ръководство
Вашият състав ще успее.

Моето сърце е отправено към всеки от вас и най-сетне, но не - по-
малко, към Вас - г-н Стефанов.

Сърдечно ваш:
Елиас Канети

From the story of my childhood and the Russian
first ten years of my life are things present in
even color and shape in the eight years that
greatly honored that play of mine is included
in the Russian

Любомир Кънев в сцена от
„Плешивата певица“ на Й. Йонеско
пост. Ал. Беровски, 2002 г.

THE SAVA OGNYANOV DRAMA THEATRE

in the city of Rousse is one of the most prestigious theatre groups in the country. During its longstanding existence, its stage has welcomed many unforgettable performances, which have become a national pride for Bulgarian culture. Many outstanding figures of theatre art exhibited their talent here. The theatre has been a true example of both democratic and innovative approach towards theatre art.

The first theatre performance in Rousse took place on December 27th, 1870. The play performed was *Ruzhitsa's Story* - a dramatisation by Todor Hadjistanchev after the homonymous novel by Kristoff Schmidt. At that time the Zora Bulgarian Renaissance Library was also hosting theatre performances.

In 1902 the landscape of Rousse was enriched by a remarkable building, the so-called Income Building. Since then it became one of the architectural symbols of the city, and - among its other functions - a stage and home for its drama theatre.

The idea about this building arose in 1896. A year later, the municipality announced an international architectural competition which was won by architect Raul-Paul Brank from Vienna, Austria. The main purpose of the building was to provide funds for the city schools (hence - Income Building) as well as to be an important cultural centre. The funds were expected to come from the income/rent of the theatre audience hall, the casino, the library and the stores situated in the premises on the first floor.

The construction of the Income Building took place between 1898 and 1901. It was carried out by local contractor Gatyo Tsonev and construction engineers Georg Lang and Franz Scholz. The models of the sculptures were created by architect Raul-Paul Brank and by Bulgarian architect Teodor Petrov, while the project of the theatre audience hall was developed by Joran Romeo from the National Theatre of Bucharest, Romania. Today, after a long - and still continuing - reconstruction, a part of the building is open for use, and has become again a home and focus point of the theatre life in the city.

Since the autumn of 1910 the Rousse Drama Theatre was declared as a municipal company and continued its existence as a professional troupe. Its first director (1910-1911) was the famous Bulgarian actress Roza Popova. Being a great name in Bulgarian theatre herself, she has an important contribution to the professionalisation of the troupe. The theatre set up a solid repertoire list and involved many interesting artistic personalities. Roza Popova shaped the beginnings of an inspired and dynamical theatre company, whose development has since then been marked by many exciting and dramatic moments.

By becoming professional, the theatre started to lay the foundations of its true artistic history. Many prominent figures of Bulgarian theatre art, who worked here, have assisted the formation of the theatre's specific creative profile. These are names like Vladimir Tenev, Boris

Сцена от „Кръчмата под зеленото дърво“
от П. Ковачик, пост. Сл. Шкаров, 1978 г.

Espe, Tacho Tanev, Matyo Makedonski, the famous Bulgarian actors Georgi Stamatov, Sava Ognyanov, Krustyo Sarafov, Ivan Dimov, Elena Hranova, the contemporary artists Leon Daniel, Slavi Shkarov, Konstantin Dimchev, Krassimir Spassov, Elena Stefanova, Vassil Popiliev, Margarita Mladenova, Dimitar Gochev, Stoyan Kambarev, Elena Tsikova, Lyubomir Dekovski and others. The stage of the Rousse theatre has been the home of many performances, which have left their traces in the Bulgarian tradition of theatre art. In the middle of the 20th century these were *Craftsmen* by Racho Stoyanov, *Albena* by Yordan Yovkov, *Bratya Karamazovi* by Dostoevski, *Notre Dame de Paris* by V. Hugo. In more recent times there have been titles like

January by Yordan Radichkov, *Basil for Draginko* by Konstantin Iliev, *Wedding and Vanity Comedy* by Elias Kanetti, *The Little Mahogany* by Bertold Brecht, *Doctor* by Branislav Nushich, *Geratsite* by Elin Pelin, *Vineta*, the *Sunk Town* by Jura Seuffer and, most recently, *The Iron Candlestick* by D. Talev, *The Bald Singer* by Yozhen Yonesko, *The Beauty Queen of Leenan* by M. Macdona, *Lazaritsa* and *Attempt for Flying* by Yordan Radichkov, *Wedding* by N. V. Gogol, *Comedy of Mistakes* by W. Shakespeare etc.

One of the most outstanding events in the theatre's history was the eleven-years-lasting (1992-2003) production of the trilogy from the plays of the Rousse-born world-famous Austrian writer Elias Kanetti, Nobel laureate for literature (1981), including *Wedding* (1992), *Vanity Comedy* (1994) and *Predestined* (2003). These performances have become one of the significant events in the contemporary existence of the Rousse Drama Theatre, bringing into it the highest patterns of the European theatre through their professional realization. Except on the city stage, the performances have been presented at several international conferences in Bulgaria devoted to Elias Kanetti's creative work. An unforgettable recognition for the troupe was the congratulatory letter from Elias Kanetti himself, received on May 14th 1992 on the occasion of the premiere of *Wedding* on the Rousse theatre stage.

The Rousse Drama Theatre is well-known for its democratic concept about the essence of art. Many are the artistic facts that create its image of a formation that manifests a taste towards experiment and avantgardism. This strategic line combines harmoniously with a deep sense of tradition and classics, to form the theatre's historical development and contemporary appearance.

Care is being taken also for the young generation: every season there is a dedicated performance for the young public of different ages. Since 1996 the *Kliment Mihaylov Students' Theatre Festival* takes place regularly, presenting the art of the young talents of Rousse.

Since March 1953 the Rousse Drama Theatre was named after the great Bulgarian actor Sava Ognyanov (1876-1933) who graduated from the *Knyaz Boris Secondary School* in Rousse in 1896 and has

Цако Дачев и Минко Минков
В сцена от „Нощни пазачи“ от Г. Куртус
пост. П. Александров, 1992 г.

been a frequent guest on the city's theatre stage. He was one of the outstanding personalities in Bulgarian theatre, having created on stage dozens of memorable roles - mainly in the National Theatre in Sofia, whose member he was throughout his entire artistic career.

The Sava Ognyanov Drama Theatre has visited Russia, Poland, Austria, Hungary, Serbia, Slovakia, Turkey with great success, having convincingly defended the prestige of Bulgarian theatre art in both international festivals and tours.

During the last few years the activity of theatre troupe has been further enriched by international exchange - Rousse actors go visiting abroad, and their foreign colleagues come to Rousse. Every other year since 2002 an international festival called *Theatre harbour on the big river* takes place in the city. It is quickly earning the reputation of an authoritative forum among theatre festivals in Bulgaria.

The Rousse Drama Theatre remains true to the tradition of being a prestigious artistic company with a bright presence on the contemporary scene of Bulgarian theatre.

Сцена от „Женитба“ на Н. В. Гогол
пост. К. Донеф, 2004 г.

Здравко Стайков и Татяна Цветкова
В сцена от „Железният светилник“
на Д. Талев, пост. А. Шопов, 2005 г.

Защо казвате, че сте целували земята, по която съм стъпвала? Аз трябва да бъда убита. (Скланя глава на масата.) Така съм уморена. Да можех да си отпочина... да си отпочина! (Вдига си главата.) Аз съм чайка... Друго исках да кажа. Аз съм актриса. Но да! (Чула смеха на Аркадина и Тригорин, ослушва се, после изтичва към лявата врата и гледа през ключалката.) И той е тук... (Връща се при Трепльов.) Но да... Нищо... Да... Той не вярваше в театъра, все се присмиваше на мечтите ми и аз малко по малко също престанах да вярвам и се отчаях... А отгоре на всичко грижите на любовта, ревност, постоянният страх за малкото... Станах дребнава, нищожна, играех безсмислено... Не знаех какво да правя с ръцете си, не умеех да стоя на сцената, не владеех гласа си. Вие не можете да разберете това състояние, да чувстваш, че играеш ужасно. Аз съм чайка. Не, друго исках да кажа... Помните ли, бяхте застреляли една чайка? Случайно дошъл човек, видял я и от скука я погубил... Сюжет за малък разказ. Друго исках да кажа... (Търка челото си.) За какво говорех?... Да, за сцената. Сега вече не е така... Вече съм истинска актриса, играя с наслада, с възторг, опиянявам се на сцената и се чувствам прекрасна. А откакто съм тук, все ходя пешком, все ходя и мисля, мисля и усещам как с всеки изминат ден растат душевните ми сили... Сега, Костя, знам, разбирам, че в нашата работа - все едно дали играем на сцената, или пишем - главното не е славата, нито блясъкът, не е онова, за което мечтаех, а умението да търпиш. Умей да носиш кръста си и вярвай! Аз вярвам и не ми е така болно, а когато мисля за призиванието си, не се страхувам от живота!

Монолог на Нина Заречная от „Чайка“ на А. П. Чехов

Драматичен театър „Сава Огнянов“
7000 Русе, пл. Свобода 4
тел./факс (082) 830163

Sava Ognyanov Drama Theatre
Bulgaria, 7000 Rousse
4, Svoboda Sq.
tel./fax (+359 82) 830163

e-mail: drama_theatre_rousse@abv.bg